

Kmetova domovina

Vsak človek ljubi tisti kraj, kjer se je rodil in kjer mu je tekla zibel. Čeprav je morda že desetletja in desetletja izkoreninjen iz domačega rojstnega kraja in presajen na kakšen drug kraj, mu še vendar misli pogosto uhajajo na njegov rojstni dom. Pogosto rad tudi obišče svoj rojstni kraj in se zamisli v leta svoje otroške dobe, katera je preživel pod svojo rojstno streho. Težko boste dobili in našli človeka, pa naj zavzema v življenju visok ali nizek položaj, da se ne bi pogosto spominjal svojega rojstnega kraja in ne bi po njem zahrepenel.

Rojstni kraj imenujemo domovino in sicer v pravem in polnem pomenu besede le tedaj, če je človek na kraju svojega rojstva ostal tudi v poznejšem življenju, če je tamkaj preživel svoja otroška in mladostna leta ter je končno podedoval hišo in zemljo svojih prednikov, se na njej trudil in si v potu svojega obraza služil svoj vsakdanji kruh. Ljudje, ki so kmalu po rojstvu zapustili kraj svojega rojstva in se v življenju pogosto selijo sem in tja, prav za prav nikjer nimajo prave domovine. Slučajno rojstvo v vasi ali v mestu še ne naredi tistega kraja za pravo domovino, ker navezanost na kraje, kjer po nekaj let preživi, ni nikdar tako velika, kakor je pri kmet-skem človeku na njegov rojstni dom. Nikjer ne ostanejo na istem kraju toliko časa, da bi se vezi med njimi in krajem bivanja tako utrdele, da bi mu kraj postal resnična domovina. Govorimo sicer o »drugi domovini«, ki pa le nadomešča pravo domovino. Šele tedaj, če prebiva ista družina od roda do roda na istem kraju in v isti hiši, potem zrastejo prave vezi, ki jih ni mogoče več pretrgati. Vse je polno spominov na takšen dom in duše umrlih prednikov se zdi, da prebivajo po posameznih krajih njihovega doma. Z njimi se nekako pogovarjajo in z njimi občujejo.

Naše podeželsko kmetško ljudstvo ima v pravem pomenu besede svojo pra-

vo domovino Kmečka družina ima svojo hišo, svoje njive in travnike ter gozdove, kjer od roda do roda razvija svoje moči. Zato tudi raste med njimi prava domovinska ljubezen. Ne tako v mestih, kjer velika večina prebiva kot najemnik po velikih stanovanjskih hišah. Tu imajo sicer stalno stanovanje, nimajo pa domovine, ker običajno prebivajo v njih premalo časa, da bi se tako tesno navezali, kakor se kmetški človek naveže na svoj dom. Velikokrat lahko poslušamo kmet-skega človeka, s kakšnim ponosom, velikokrat naravnost z nekim pretiranim ponosom, ki meji že kar na ošabnost, govori o svojem domu, o svoji hiši. Zaveda se pač, da ima svoj dom, kakršnega marsikateri velik gospod nima, čeprav ima drugače krasno urejeno stanovanje. Kmet ima pač svoj dom, gospod ima pa samo stanovanje. Takšen gospod bi bil srečen, če bi imel kje na kmetih majhen, čeprav preprost dom in majhen vrt. V novejšem času, ko se pogosto ponavlja klic »Nazaj k naravi«, mestna gospoda kupi kje na kmetih malo kmetijo, da tamkaj preživi par tednov nemotenega življenja tekom leta. Je že res, da tu velikokrat igrajo vlogo gospodarski razlogi, posebno sedaj v vojskne čas, a na dnu vsega je vendar želja po stalnem kmetškem domu.

Zaradi tega, ker ima kmet svoj dom, svojo domovino, dočim je marsikateri drugi nima, izvira tudi njegova velika ljubezen do doma. Če včasih morda vidimo, kako se otroci po očetovi smrti prepirajo, tožarijo in celo pobijajo, ne smemo misliti takoj na samo pohlepno, pač pa tudi na neko navezanost na dom, na kmečko zemljo.

Res že vidimo marsikje, kako so kmetški sinovi naveličani dela na kmet-ski zemlji in kako želijo dobiti službo v mestu. Kje je iskati vzroka temu pojavu? Veliko je vzrokov, a najbolj viden je pač ta, da mnoge premami mestni blišč, ki je žal dostikrat samo navidezen. Mnogo krivde je imela na tem pojavu šola, ki

ni znala gojiti one navezanosti na dom, kakor jo je otrok prinesel iz domače hiše. Veliko je krivde tudi v tem ker so mnoge kmetije premalo trdne. Nekatere imajo premalo zemlje ali pa so zadolžene. Merodajni činitelji žele, da bi se dosegla večja trdnost kmetijskih posestev s pridobivanjem nove zemlje potom pametne agrarne reforme ali melioracij. Predvsem pa naj bi ljudje sami zatirali in ome-

jevali tisti nesrečni materializem, to je pohlep po bogastvu, ki je namesto k blagostanju pripeljal že toliko ljudi v nesrečo in ki je prav te čase iz naše domovine napravil eno samo pogorišče in pokopališče. Tega gorja je bilo treba, da je kmetova ljubezen do svoje grudi in domačije spet tako zaživela, da ju brani s svojo srčno krvjo.

TRAVNI VRT

V sadovnjaku nadaljujemo v decembru z gnojenjem sadnega drevja, rahljanjem drevesnih kolobarjev, kopanjem drevesnih jam, snaženjem in čiščenjem drevja, s sajenjem pa le tedaj, ako je zemlja dovolj rahla in se ne maže na orodju. Lov na voluharje se naj nadaljuje ter pregleda drevje, dali je dovolj zavaroval prot zajcu.

Sadne šrambe od časa do časa prezračimo ter odstranjujemo sproti vse nagnito

sadje. Priporočljivo je šrambo tu in tam malo zažveplati, toda ne preveč, ker bi lahko sadju škodovalo in bi dobilo rjave lise.

Pri slabem vremenu začnemo s popravljanjem in pripravljanjem sadjarskega orodja in inventarja. Napravimo načrt za precepčenje, škropljenje in druga sadjarska dela, ki jih bo treba izvršiti v bodoči sezoni.

TRAVNIKI

Ko so jesenska dela na polju končana, pridejo na vrsto druga, ki jih kmetije lahko opravljajo tudi v pozni jeseni, vse dokler zemlja ne zamrzne. Med taka dela spadajo tudi nekatera opravila na travnikih.

Cilj obdelave travnikov je, pridelati čim več in čim boljše seno. Zato je potrebno izrabiti vso travniško površino in doseči, da travniško rušo sestavljajo najboljše trave v pravilnem razmerju z deteljami. Kaj pogosto vidimo po travnikih razno grmičevje, gozdno drevje in kamenje. Vse to odvzema travniškemu rastlinstvu svetlobo in prostor ter tako zmanjšuje pridelke. Kar primerjajte pridelke sena pod drevjem s pridelkom na istem travniku z enako površino, kjer drevja ni. Primerjava nam dokazuje, da drevje ne spada na travnik, ampak v gozd. Grmičevje pa niti v gozd ne spada, kaj šele na travnik; to spada samo v peč.

Sedaj je čas za čiščenje drevja in grmičevja s travnikov. Pod čiščenjem je treba razumeti odstranjevanje drevja in grmovja s koreninami vred, sicer se iz korenin v nekaj letih spet zaraste novo grmovje. Zemljo na izkopanem mestu je treba splanirati, da ne dela ovir pri košnji; prazna mesta pa je treba spomladi posejati z mešanico dobrih trav in detelj. Praznine se same od sebe le počasi zaraščajo in še to z manj vrednimi travami, največkrat pa s pleveli.

Pozna jesen, zima in zgodnja pomlad je tudi najprimernejši čas za izravnavanje neravnosti, raznih jam in jamc, kupov in kupčkov ter za odstranjevanje kamenja, ki leži na ruši. Kamenje in neravnosti so pri košnji in spravljaju sena samo v napoto. Marsikatero koso prihrani in marsikateri jezi se izogne, kdor pravočasno odstrani vse te ovire, obenem pa poveča površino travniške ruše in s tem pridelok sena.

Tudi kamenje s travnikov lahko koristno uporabimo. Z njim lahko tlakujemo pota, obložimo kanale, izpolnimo jame. Vsaka stvar nam lahko koristi, če je na svojem mestu; če ni na pravem mestu, jo je treba tja postaviti. Kamenje gotovo ne spada med rušo. Pri izravnavanju neravnosti je treba paziti na to, da ostane na vrhu živa in rodovitna plast. V ta namen je potrebno iz jam in prav tako s kupov pobrati vrhno plast, ki je živa in rodovitna, ter jo prihraniti spet za na vrh. Šele, ko je jama izravnana z mrto zemljo s kupov ali s kamenjem, jo pokrijemo s prej odvzeto in prihranjeno živo plastjo. Najboljše ravna, kdor previdno izreže prejšnjo rušo v obliki opek in s temi opekami na koncu pokrije prazna mesta, ker si s tem prihrani setev.

Jeseni je treba misliti tudi na apnenje in gnojenje travnikov. Apno je za dobro travniško rastlinstvo neobhodno potrebna hranilna snov. Posebno detelje ne more-

Jo uspevati, če zemlja ni dovolj založena z njim. Apno je nadalje važno za ugoden razvoj drobnorazkva v zemlji in zato tudi posredno povečava rodovitnost. Zaloge apna v zemlji se iz leta v leto manjšajo. Odvažamo ga z vsakoletnimi pridelki, kolikor ga ti pridelki pač vsebujejo, razen tega pa obilne palavine apno izpirajo in odnašajo v nižje plasti, kjer rastlinske korenine ne morejo več do njega. Zato je apnenje travnikov potrebno vsakih 5 do 6 let enkrat.

Posebno je apno važno za razkiseljevanje kislih travnikov. Takih travnikov je pri nas zelo veliko. Na kislih tleh dobre trave ne morejo uspevati, posebno ne dobimo nobenih detelj na njih; malo-vredne kisle trave so znak, da je zemljo treba izboljšati. Razkiseljevanje z apnom in izboljšanje zemlje bo možno le tedaj, ko bomo odstranili odvisno vodo, ki je vzrok takemu stanju.

Tudi za kopanje jarkov za odpeljavo preobile vlage je najprikladnejši čas tedaj, ko druga dela počivajo in zemlja še ni zamrznila. Pri kopanju jarkov za osebitev zemlje moramo razločevati dve vrsti vzrokov zamočvirjenja: visoko talno vodo in vodo, ki priteka s sosednjih višje ležečih zemljišč. V kolikor nam preplavlja zemljo potoki in reke, posamezniki ne morejo dosti pomagati, pač pa si v veliki slučajev lahko vsak sam pomaga tam, kjer silijo na njegovo zemljo manjše vode ob deževjih in spomladi, ko se tali sneg. Razločevati nam je izpodnebno vodo (dež, sneg) od talne vode, ki se nabira na nepropustnem svetu in nima možnosti, da bi odtekala. Podzemna voda dela navadno večjo škodo in jo je tudi težje odpraviti, kot ono drugo, ki po površini priteka od drugod. Jarke za od-

peljavo nadzemne vode navadno koplje-
mo samo na podnožju hriba ali ob meji
posameznih parcel in morajo biti tako
veliki, da pač morejo sprejeti in odpe-
ljati najvišjo vodo, t. j. vso vodo ob naj-
večjem naliivu. Jarki za znižanje pod-
zemne vode pa so potrebni po vsej za-
močvirjeni površini. Podzemno vodo bo-
mo znižali le z mrežo kanalov, ki teko
vzporedno in so oddaljeni drug od druge-
ga 20 do 30 metrov ter se izlivajo v
skupni večji odvodni kanal. Podzemna
voda mora na travnikih pasti približno
50 do 60 cm globoko pod jarki. Le če so
jarki dovolj globoki, dobi podzemna voda
proti njim potreben padeč, se v njih zbi-
ra in odtoka. V težjih zemljah je potreb-
na večja globina jarkov, ali pa smejo biti
manj oddaljeni drug od drugega kot v
lažjih zemljah. Izkopana zemlja naj se
enakomerno razstori po vsej površini; ni-
kakor ne sme ležati ob samih jarkih, ker
s tem preprečuje dotok vrhne vode
vanje. Še boljše pa je, da na dna jarkov
položimo drenažne cevi ali debelejšje ka-
menje, kose opeke ali svežnje šibja in
potem jarke spet zasujemo. Osuševanje
z zaprtimi jarki da pri napravi nekaj več
dela in stroškov, je pa boljše kot z od-
prtimi, ker dalj časa ni treba popravl-
ljati, razen tega ne delajo nobenih ovir
pri spravljanju sena.

Tudi za gnojenje travnikov je zimski čas primeren. Najboljši gnoj za travnike je dober kompost. Le žal, da pri nas tega domačega gnoja tako malo pridelujemo. Tudi lesni pepel je dobro gnojilo za travnike in ga je treba trositi jeseni ali pozimi. Od umetnih gnojil pride v poštev za zimsko gnojenje travnikov kostna moka in apneni dušik. Druga umetna gnojila je boljše trositi spomladi, ker se sicer izgubljajo hranilne snovi.

Vinska klet

Mošči so večinoma prevreli in so se mlada vina že pričela čistiti. Ako so mlada vina že dokopela in jih še nismo dopolnili, storimo to takoj. Sedaj naprej moramo stalno skrbeti, da so sodi čisto polni, skrbimo pa tudi, da nam toplina v kelti ne bo padla prenizko, kar je nevarno posebno v slabih kleteh.

V mesecu decembru moramo stalno opazovati razvoj mladih vin. Prav posebno je potrebno to pri letošnjih vinih, ker se v marsičem razlikujejo od vin drugih bolj normalnih let. Ako smo vina umetno sladkali, skrbimo, da bo sladkor čim bolj prevel. Nadalje bo potrebno letos paziti na kislino v vinu. Posebno pri vinih iz rano braneга grozdja bomo imeli precej kisline, ki je v moštih še nismo preveč čutili, ker jo

je sladkor zakrival, pride pa sedaj močno do izraza. Ako so vina kisla, bi kazalo še sedaj 1—2% kisline odvzeti. S tem pospešimo nadaljnje močnejše izpadanje kislin. Ako vina niso preveč kislja, pa skrbimo, da bodo kisline naravno čim bolj padle. V ta namen pustimo mlada vina čim dalje na drožeh, medtem pa ponovno vina premešamo, da pridejo drože med vino. Tudi skrbimo, da bodo kleti precej tople. Vse to namreč ugodno vpliva na razvoj gotovih glivic, ki imajo lastnost, da jabolčno kislino, ki je precej ostra v vinu, razkrajajo v mlečno kislino in ogljikov dvokis. Ker ogljikov dvokis iz vina uhaja, mlečna kislina pa je po okusu mnogo milejša kot jabolčna kislina, zmanjšamo na ta način v precejšnji meri kisline v vinu. Ako torej ho-

čemo, da se nam kisline v vinu zmanjšajo, bomo vina pozneje, morda šele v mesecu februarju pretakali, drože medtem večkrat z vinom premešali, zraven pa skrbimo, da bo toplina v kleti malo višja, okoli 15 stop. C. Pospešimo pa naravni padec kisline, ako pred tem odvezamemo vinu še 1—2% kisline, ker vinska kislina, katero odvezamemo, razvoj navedenih glivic ovira.

Vina iz grozdja pa, ki smo ga trgali pozno in ki nima mnogo kisline, bomo lahko pretakali prej, že okoli božiča in proti novemu letu. Posebno pretakamo rana vina, ki imajo kisline, da naravni padec kislín preprečimo. Pred pretakanjem moramo vina preizkusiti, kako prenesejo zračenje. Prvo pretakanje vina izvršimo namreč vedno tako, da ga pri tem prezračimo. Zračni kisik je namreč potreben za razvoj vina. Zaradi preizkušnje damo prilično teden dni pred pretakanjem kozarec vina iz vsakega sode na zrak. Tako vidimo, ali vino na zraku porjavi ali ne. Ako opažamo, da vina porjavijo, jih moramo pred pretakanjem v sodu močno zažveplati. V ta namen obesimo na vsah hl vina po 10 gr kalijevega metabisulfitu v snažni cunjici v vino. Ko se kalijev metabisulfit raztopi, vzamemo cunjico ven, vino pa dobro premešamo. Potem dajmo

ponovno vino na zrak. Ako vino še porjavi, dodajmo na vsak hl vina še kakih 5 gr kalijevega metabisulfitu. Ako pa nam vino na zraku ne porjavi, ga lahko takoj pretočimo na zrak. Veliko bolje je namreč porjavenje vina preprečiti, kot pa že porjavelo vino popravljati, ker pri tem vino močno trpi, včasih pa te napake sploh ni mogoče več popolnoma odstraniti.

Vino pretočimo potem na zrak v zelo malo zažveplane sode. Na polovnjak ali 3 hl zažgemo pol do 1 azbestno treščico žvepla. Mesto da ga zažveplamo s kalijevim metabisulfitom, bi lahko pretočili vino, ki porjavi, tudi v močno zažveplan sod (na polovnjak zažgemo 3—4 azbestne treščice žvepla.). Ne smemo ga pa pri tem pretakati na zrak, ker bi nam v tem slučaju vino porjavelo. Vina, katera smo žveplali s kalijevim metabisulfitom, bo pokazalo pri pretakanju, katero izvršimo par dni po žveplanju, močno zračiti, da žveplov dvokis iz vina izpuhti.

Pretakamo vina najbolje ob lepem in mirnem vremenu, pri čemer pazimo, da nam toplina v kleti ne pade preveč nizko. Po pretakanju po skrbimo, da bodo sodi stalno polni.

VINOGRAD

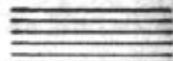

V vinogradu bo delo meseca decembra večinoma počivalo. Ako bi nam še vreme dopuščalo, bomo lahko dovršili zimsko globoko kop. Nadalje bomo rigolali zemljo in jo tako pripravili za nove nasade. Ako nameravamo nov nasad posaditi že prihodnjo pomlad, moramo na vsak način zemljišče zrigolati še jeseni, da nam čez zimo zemlja dobro premrzne. Pomladi rigolamo zemljišče pa pustimo potem preko poletja in

zime, da bo zemlja čim bolj pripravljena za saditev trsja. Pri rigolanju jeseni moramo posebno paziti da ne podrigolamo snega, če je zapadel. Tudi ni dobro, da preveč zmrazilo zemljo na dno jarkov spravimo, ker se nam taka zemlja pomladi dolgo ne segreje. Za pomladansko saditev naročamo trsje takoj, ker pozneje prvovrstnega trsja ne bomo več dobili.

ŽIVINOREJA

Sezona zelene krme mineva. Živino moramo polagoma navajati na suho krmo. Ne pokladajmo živini samo seno ali rezanice ampak dodajamo tudi pese, korenja ali repe in ensilaže. Vsa ta krmila imajo značaj zelene krme in zelo ugodno uplivajo na molznost. Zelena krma v ensilažnih jamah se skisa v 5—6 tednih, torej je sedaj že dobra za krmljenje. Kislo ali ensilažno krmo živina v začetku nerada žre, zato jo najprej dajamo po malem, pozneje pa, ko se ji živina privadi, jo pokladamo odraslemu govedu 16—20 kg na dan.

Pitalnim svinjam povečajmo obrok močnejše krme. Pitance tehtamo vsaj vsakih 14 dni, da vemo kako napredujejo v teži in kako izkoriščajo krmo. One pitance, ki nima-

jo teka in ki najslabše napredujejo, bomo najprej prodali oz. zaklali.

Teleta, ki so namenjena za mesarja in pitalne svinje pustimo mirovati v hlevu, do čim plemensko živino, mlado in staro spuščamo na pašnik ali tekališče, tudi če je malo hladnejše, pa suho vreme.

Zimsko krmljenje kokoši nas drago stane, zato bomo čez zimo držali le dobre nesnice in dobre plemenske peteline. Slabe nesnice, zaostale jarčke in peteline, posebej zaprimo in spitajmo do božičnih praznikov Perutnino dobro oskrbujmo, pokladajmo ji dovolj beljakovinske hrane, da bodo kokoši čez zimo več nesle.

Živino in hleve vsak dan temeljito očistimo. Tudi na zračenje ne pozabimo,